

ФІНАНСОВО–КРЕДИТНА І ГРОШОВА ПОЛІТИКА

УДК 336.64:338.43

DOI: 10.37332/2309-1533.2020.5-6.17

JEL Classification: G18, G20, Q14

Мацьків В.В.,
*канд. екон. наук, викладач кафедри фінансів,
ДВНЗ «Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника»*

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ АГРАРНОЇ СФЕРИ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЕКОНОМІКИ

Matskiv V.V.,
*cand.sc.(econ.), lecturer at the department of finance,
Vasyl Stefanyk Precarpathian National University*

WAYS TO IMPROVE THE FINANCIAL SUPPORT OF THE AGRICULTURAL SECTOR IN THE CONDITIONS OF ECONOMIC TRANSFORMATION

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку України, що характеризується уповільненим технологічним поступом, динаміку її економічного зростання визначає ефективність функціонування аграрної сфери. Актуалізуються питання формування передумов для конкурентного та інноваційного розвитку такої сфери, що неможливо без достатнього рівня фінансового забезпечення. Мобілізація фінансових ресурсів у необхідних для вітчизняної аграрної сфери обсягах можлива лише за умови побудови раціональної організації фінансових відносин на всіх рівнях: від дрібних сільськогосподарських товаровиробників до великих аграрних холдингів і галузей аграрної сфери. Рух фінансових ресурсів відбувається в певних напрямках, вектор і величина яких обумовлюються цільовим призначенням їх використання через взаємини суб'єктів господарювання з іншими учасниками фінансової системи – державними, місцевими і приватними фінансовими та нефінансовими структурами за допомогою відповідної інфраструктури.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасна вітчизняна практика формування та використання фінансового забезпечення в розвитку аграрної сфери характеризується нестабільністю дохідних джерел, невеликими їх обсягами, що недостатні для виконання покладених на цей інститут завдань. Зазначені проблеми загострюються в умовах волатильності національної валюти, дефіциту фінансових ресурсів, невирішеності питань земельної реформи, високою конкуренцією на зовнішньому та внутрішньому ринках, залежністю сільськогосподарських товаровиробників від природно-кліматичних умов. Усе це зумовлює необхідність наукового обґрунтування ефективних форм та методів залучення перспективних та незадіяних джерел фінансування суб'єктів аграрної сфери для досягнення високих показників їхньої фінансово-господарської діяльності та забезпечення фінансової стабільності аграрної сфери України загалом.

Проблемні питання формування фінансового забезпечення суб'єктів аграрної сфери висвітлені в наукових працях таких вітчизняних учених, як: Л. Алексєнко [1], О. Гудзь [2], С. Гуткевич, М. Дем'яненко, В. Дем'янишин [3], В. Збарський [4], І. Зятковський, Н. Карданська, О. Кириленко, Ю. Клапків [5–6], М. Крупка, О. Левандівський [7], Ю. Лупенко [8], П. Стецюк [9], Н. Танклевська [10], І. Ткачук, Л. Худолій, С. Юрій.

Проте, віддаючи належне вагомому внеску цих учених в опрацювання окресленої проблем, вважаємо за потрібне вказати на необхідність подальшого теоретичного осмислення та уточнення окремих питань щодо фінансового забезпечення аграрної сфери України. Зокрема, вивчення та

обґрунтування потребують перспективні напрями фінансування вітчизняної аграрної сфери та шляхи забезпечення її фінансової стабільності.

Постановка завдання. Метою статті є розроблення шляхів вдосконалення фінансового забезпечення розвитку аграрної сфери в умовах трансформації економіки.

Виклад основного матеріалу дослідження. Розвиток аграрної сфери економіки України визначається вимогами ринку, здатністю ефективно організовувати виробництво і вирішувати соціальні проблеми його учасників. Ці завдання можуть бути вирішені тільки за наявності довгострокової стратегії розвитку суб'єктів господарювання і використання адекватних методів моніторингу і діагностики своєї поточної діяльності. Характерними особливостями сучасного етапу економічного розвитку аграрної сфери є усвідомлення необхідності постійного відображення, поновлення і стратегічного розвитку господарюючих суб'єктів, адаптації сільськогосподарського виробництва до змін зовнішнього і внутрішнього середовища. Тому розвиток має бути пов'язаним з цілеспрямованою, системною, стратегічно орієнтованою управлінською діяльністю, спрямованою на адекватну адаптацію його суб'єктів до змін навколишнього середовища.

Проблеми ефективного управління фінансовим забезпеченням діяльності сільськогосподарських підприємств вимагають постійного пошуку оптимальних форм, методів і механізмів, що відповідають потребам самих підприємств, пріоритетам економічної політики і формування передумов для економічного зростання. В аграрній сфері є дві основні мети фінансового забезпечення:

1. Покриття поточних потреб.
2. Здійснення капітальних витрат.

У процесі дослідження встановлено, що важливе значення відіграють:

- цілі фінансування;
- форма (умови) фінансування;
- тривалість фінансування;
- джерело фінансування (табл. 1).

Таблиця 1

Типологія схем фінансування відповідно до цілей суб'єктів господарювання

Типи фінансування	Цілі фінансування
1. Фінансування капітальних вкладень (інвестицій)	- розробка нових типів продукції (технологій); - розвиток виробничої бази; - поліпшення системи збуту (розвиток бренду, створення дистриб'юторської мережі); - вертикальна або горизонтальна інтеграція; - оптимізація бізнес-процесів.
2. Фінансування, пов'язані з оптимізацією платіжного обороту	- підвищення ліквідності та стійкості платіжного обороту; - прискорення оборотності поточних активів; - мінімізація ризиків неплатоспроможності й банкрутства; - оптимізація джерел фінансування.
3. Фінансування, пов'язані з організаційними процесами	- розширення обсягів виробництва і реалізації продукції (виконання робіт, надання послуг) за допомогою участі в тендерах і конкурсах на право укладення різних угод (наприклад, концесійних угод).
4. Фінансування наукомістких і ризикових проектів	- розширення виробництва; - створення / освоєння конкурентоспроможної продукції та сучасних безпечних і ресурсозберігаючих технологій.
5. Фінансування, пов'язані з зовнішньоторговельними операціями	- стимулювання зростання обсягів продажів; - розширення зовнішніх ринків збуту; - зниження вартості фінансування зовнішньоторговельних операцій.
6. Різновекторне диверсифіковане фінансування	- залучення достатнього обсягу фінансових ресурсів в розрізі основних цілей діяльності підприємства.
ЗБІЛЬШЕННЯ ВАРТОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	

Джерело: складено автором на основі [1; 2; 4; 5; 8; 9]

Ключовими перевагами зовнішнього фінансування вважаються:

- можливість залучення значних обсягів фінансових ресурсів;
- збільшення рентабельності власного капіталу;
- формування «кредитної історії» підприємства (при залученні позикового фінансування);
- прискорення швидкості обігових коштів.

Серед недоліків зовнішнього фінансування слід виділити наступні:

- зростання фінансового ризику;
- можливість втрати контролю над підприємством;

- висока вартість залучених фінансових ресурсів;
- обмеженість залучених фінансових ресурсів за часом використання в господарському процесі;
- необхідність виконання боргових зобов'язань перед кредиторами вимагає постійної наявності на підприємстві джерел грошових коштів.

Таким чином, фінансове забезпечення діяльності підприємств аграрної сфери зумовлюється новим форматом відносин між органами державної влади та аграрним бізнесом і вимагає здійснення комплексу заходів, спрямованого на підвищення ефективності та якості управління державними і галузевими фінансами. Зокрема, ці заходи повинні передбачати:

- впровадження принципів бюджетування, орієнтованого на результат, посилення ролі і значення середньострокового фінансового планування;
- введення в бюджетну практику реєстру видаткових зобов'язань з урахуванням об'єктивних потреб і обґрунтованості здійснення витрат підприємств аграрної сфери;
- перехід до нових механізмів і форм надання державних послуг, оплачуваних за рахунок бюджетних коштів;
- посилення відповідальності обласних управлінь агропромислового розвитку за виконання делегованих повноважень, в тому числі за допомогою розвитку системи моніторингу і контролю щодо реалізації переданих повноважень;
- вдосконалення механізмів розподілу фінансової допомоги підприємствам аграрної сфери шляхом формування принципів і умов її надання;
- підвищення якості та прозорості управління галузевими фінансами, включаючи: посилення контролю за ефективністю управлінських процесів на основі моніторингу та аналіз показників діяльності кожного підприємства котрому виділені кошти.

Основними цілями інвестиційної політики в аграрній сфері має бути створення оптимальних умов для ефективного використання їх інвестиційного потенціалу. Найважливішими її напрямками виступають заходи щодо забезпечення сприятливого режиму діяльності інвесторів через збільшення прибутковості і мінімізацію ризиків в галузі. Результат реалізації такої політики – обсяг інвестиційних ресурсів, залучених в аграрний бізнес.

Зазначені обставини вимагають пошуку інноваційних форм фінансової підтримки сільськогосподарських товаровиробників, у тому числі і на регіональному рівні. Успішність цього процесу багато в чому визначається ступенем розвитку кредитно-фінансової системи регіонального аграрного бізнесу, на який впливає сукупність факторів, наведених у табл. 2.

Таблиця 2

Сукупність факторів, що визначають рівень розвитку кредитно-фінансової системи аграрної сфери

<i>Негативні фактори</i>	<i>Позитивні фактори</i>
Нееквівалентність обміну між сільським господарством та промисловістю	Інститут приватної власності
Неплатоспроможність сільськогосподарських підприємств	Наявність потреби в кредитно-фінансові послуги
Нерозвиненість законодавчої бази, яка регулює систему фінансового ринку	Зміцнення курсу національної валюти
Слабка інвестиційна активність держави	Наявність державних програм розвитку кредитно-фінансової системи
Дефіцит державного бюджету	Наявність тимчасово вільних грошових коштів у суб'єктів регіональної економіки
Недосконалість податкової системи	
Нерозвиненість фондового ринку	
Недостатня конкуренція між суб'єктами ринку в сфері розміщення кредитних ресурсів і надання банківських послуг	

Джерело: авторська розробка

Одним з перспективних напрямків щодо фінансування суб'єктів господарювання аграрної сфери може бути випуск облігаційних позик розвитку аграрного бізнесу на основі використання механізму приватно-державного партнерства. При цьому обласна адміністрація виконує подвійні функції: по-перше, виступає однією зі сторін інвестиційної угоди, а по-друге, є гарантом його дотримання.

У зв'язку з цим, досить корисним може стати накопичений в зарубіжних країнах досвід. Так, в США широко поширена практика випуску муніципальних облігацій розвитку промисловості,

сільського господарства тощо. Емітентом облігацій найчастіше є органи державної влади різних рівнів. Муніципальні позики відносяться до числа найбільш надійних фінансових інструментів: власниками понад 35% обсягу цих інструментів є взаємні фонди, близько 15% перебуває в портфелях страхових компаній, близько 10% – в портфелях банків. Також в інфраструктурні облігації можна інвестувати кошти пенсійних фондів.

Гарантом за випущеними облігаціями може виступати спеціально створений регіональний Фонд фінансування аграрного бізнесу з державно-приватною участю, що займається відбором проектів, відповідних пріоритетам регіонального розвитку. При цьому облігації, що входять до складу гарантованих інфраструктурних облігацій, залишаються на балансі Фонду, що забезпечує їх надійність.

Отже, використання такого інструменту дозволить, з одного боку, залучити необхідні кошти для розвитку регіональної аграрної сфери, а з іншого, – забезпечити державні гарантії для інвесторів, які бажають вкласти свої кошти в розвиток сільськогосподарського виробництва.

Один з основних напрямків адаптації сільськогосподарських підприємств до постійно змінюваних умов ведення виробництва – це реструктуризація виробничих систем. При цьому вихід на оптимальні параметри функціонування є неможливим без інвестицій, що забезпечують необхідні структурні зміни. Провідним напрямком моделі реструктуризації є стимулювання зростання регіонального потенціалу аграрної сфери за допомогою посилення ролі держави в управлінні цим процесом. Відповідно до принципу взаємодоповнюваності, майбутня діяльність націлена на інтенсифікацію регіонального компонента в процесі розвитку, і відповідним чином спланована органами державного управління, що має забезпечити широкий соціальний консенсус і мати фінансову підтримку результатів обраної моделі розвитку.

Інвестиційний процес розглядається нами як механізм зведення воедино намірів і планів практичних дій по здійсненню інвестиційних вкладень і забезпечення заданих конкретних фінансово-економічних, виробничих і соціальних результатів.

Можливість здійснення інвестицій виникає тоді, коли суб'єкт володіє достатніми ресурсами, що дають змогу надати в процесі відтворення основного капіталу потрібний вплив на певні властивості об'єкта. У момент здійснення вкладення інвестор встановлює зв'язок з конкретним об'єктом і стає його учасником. Таке об'єднання в результаті впливу інвестора призводить до зміни властивостей об'єкта інвестицій, а потім змінені властивості інвестиційного доходу сприяє зміні властивостей інвестора.

Важко розраховувати на те, що після глибокого спаду інвестиції відразу підуть в економіку широким потоком. Більш того, з урахуванням низького рівня використання виробничих потужностей можна очікувати, що спочатку економічне зростання буде досягатися в значній мірі за рахунок більш повного їх завантаження.

Відповідно, можна виділити наступні основні ступені взаємозалежності економічного зростання та інвестицій.

По-перше, екстенсивний тип економічного зростання, що базується на підвищенні завантаження виробничих потужностей і досить слабо пов'язаний з інвестиціями.

По-друге, інвестиційно залежний тип зростання. Інвестиції починають впливати на збільшення виробництва, однак на перших початках вони можуть бути недостатніми за обсягом, некомплектними і, отже, малоефективними.

По-третє, інвестиційний тип зростання. Інвестиції перетворюються в основний фактор розвитку виробництва. Зростають комплексність і масштабність інвестиційних проектів, хоча не завжди забезпечується найбільш сучасний високотехнологічний рівень виробництва.

По-четверте, ефективний інвестиційний тип зростання. Мається на увазі, що він забезпечує переозброєння виробництва на основі високих технологій, що гарантують конкурентоспроможність. Спочатку він має точковий характер, потім отримує все більш широке поширення.

Інвестиційний процес має за мету зростання національного багатства. Саме його приріст підтверджує системний ефект інвестицій, в кінцевому рахунку визначає поліпшення показників рівня життя. Якщо цього не відбувається, спірною видається економічна мета інвестицій.

Перехід до інвестиційного типу зростання створює основу для стійко високих темпів економічного розвитку, але не гарантує їх. Однак оновлення обладнання, зростання конкурентоспроможності продукції надають можливість зміцнити позиції на ринку і швидко реагувати на будь-які сприятливі зміни кон'юнктури. Крім того, сам інвестиційний процес може призводити до тимчасового зниження темпів зростання.

Навіть за очевидної необхідності реальних інвестицій в матеріально-технічну базу сільського господарства переважна кількість товаровиробників не в змозі купувати за рахунок своїх доходів відповідні ресурси. В умовах нинішньої багатокладності сільського господарства, що пояснює наявність складних мотиваційних механізмів накопичення, необхідно сформулювати загальні принципи, що дозволяють виявляти товаровиробників, здатних залучити зовнішніх

інвесторів. В останнє десятиліття простежується негативна динаміка значень коефіцієнта реновації як в цілому по галузі, так і за окремими групами основного капіталу.

У зв'язку з цим більш перспективними для реструктуризації системи фінансового забезпечення відтворювального процесу в аграрній сфері є непрямі форми державної фінансової підтримки, до яких можна віднести:

- механізм фінансування державних замовлень відповідно до пріоритетних напрямів розвитку економіки як країни в цілому, так і окремо взятих регіонів;
- бюджетне фінансування фундаментальної науки, освіти (останнє можна замінити видачею поворотних позик (кредитів) з урахуванням пріоритетів програми промислової політики);
- податкові кредити та інвестиційні податкові кредити для довгострокових інвестиційних проектів;
- амортизаційні та інвестиційні податкові пільги;
- сприяння державою можливості залучення фінансових ресурсів з фондового ринку.

Такий підхід буде стимулювати розширення платоспроможного попиту суб'єктів господарювання аграрної сфери. Це, в свою чергу, призведе до зростання інших фінансових джерел проведення реструктуризації економіки.

При цьому слід покладатися на створення механізму гарантованого фінансування, кредитування і взаємних розрахунків, котрий допоможе реалізувати найбільш перспективні напрямки приватних інвестицій.

Відновлення розширеного відтворення основного капіталу в сільському господарстві вимагає істотного перегляду системи структурної та інвестиційної політики. Цілком очевидно, що іншими стали міжгалузеві зв'язки, міжрегіональні матеріальні потоки і економічні відносини, змінилося співвідношення цін на елементи витрат виробництва. Склалися нові пропорції собівартості як за видами продукції, так і в областях та регіонах через різні природно-кліматичні умови.

Зламати існуючу тенденцію покликана єдина державна інвестиційна політика в комплексі з іншими заходами. Така політика має передбачати управління процесами консолідації фінансових ресурсів, постійного поновлення їх джерел, переливу фінансів між секторами, галузями і регіонами, ефективного їх застосування для цілеспрямованого проведення структурних зрушень. У проведенні єдиної інвестиційної політики тільки держава має у своєму розпорядженні потужний арсенал засобів економічного впливу. Податковою, ціновою, митною політикою вона повністю формує економічне середовище і зумовлює можливості і орієнтири структурно-інвестиційних змін.

Досвід розвитку аграрного бізнесу показує, що надання юридичним особам коштів з бюджету на безоплатній основі у вигляді субсидій і субвенцій не сприяє їх ефективному використанню, а навпаки, призводить до нескінченного зростання потреб у фінансових дотаціях. Тому в найближчій перспективі доцільно нарощувати бюджетні кошти, що будуть надаватися у вигляді кредитів на терміновій, поворотній і платній основі. В першу чергу, це стосується коштів для поповнення оборотних активів та інвестицій.

Надаючи бюджетні кошти у вигляді пільгових кредитів, територіальні органи управління надають підприємствам фінансову підтримку. У той же час платність і зворотність цих коштів змусять позичальника використовувати кредитні ресурси більш раціонально. Іноземний досвід показує, що практика кредитних відносин робить використання фінансових коштів більш цілеспрямованим і ефективним. Тому необхідно застосовувати більш глибокий диференційований підхід до організації аграрного бізнесу. При цьому акцент доцільно робити на галузях, які є найбільш рентабельними. Відповідно до цього, необхідно формувати індивідуальні стратегії розвитку аграрного бізнесу, зокрема в сфері тваринництва, де є відповідна потреба та умови.

У поточній економічній і політичній ситуації розвиток тваринництва може стати для аграрного бізнесу точкою зростання. Важливий і мультиплікативний ефект, коли одне робоче місце на тваринницькій фермі забезпечує формування декількох робочих місць в рослинництві та інших суміжних галузях. А це відкриває можливості для економіки в цілому. Нині у вітчизняних сільськогосподарських товаровиробників з'явився реальний шанс відновити галузь після довгих років занепаду. При цьому інтереси споживача повинні бути задоволені за цілим комплексом чинників: за обсягом продажів сільськогосподарської продукції, рівнем якості, варіації цін. Основною метою інноваційно-технологічного розвитку тваринництва є повне задоволення потреб населення країни в якісних продуктах харчування тваринного походження і сировини для промисловості, а також вихід продукції галузі на міжнародні ринки. Найважливішим напрямком досягнення цієї мети є широкомасштабне впровадження інноваційних технологій виробництва тваринницької продукції, що забезпечує конкурентоспроможність підгалузей тваринництва до рівня високорозвинених країн. У зв'язку з цим, в сучасних умовах, повинні формуватися нові підходи, напрямки та механізми економіко-фінансового забезпечення інноваційно-технологічного розвитку тваринництва. Механізм економіко-фінансового забезпечення інноваційно-технологічного

розвитку тваринництва є найважливішим елементом системи державного регулювання аграрної сфери.

Сутність державної підтримки тваринництва полягає в перерозподілі державних коштів з бюджетної системи з метою підтримки галузі на високому рівні інноваційно-технологічного розвитку з використанням державних механізмів і інструментів впливу на здійснення інноваційних процесів виробництва тваринницької продукції.

При обмежених внутрішніх фінансових ресурсах і кредитних можливостях сільськогосподарських підприємств, особливе значення в фінансовому забезпеченні інноваційно-технологічного розвитку тваринництва набуває пільгове бюджетне фінансування або державна підтримка.

Основними принципами державної фінансової підтримки інноваційно-технологічного розвитку тваринництва є:

- програмно-цільове призначення;
- першочергове фінансування пріоритетних підгалузей тваринництва (молочне і м'ясне скотарство) та напрямів їх розвитку;
- забезпечення високої ефективності виділених коштів державної підтримки;
- наукова обґрунтованість, об'єктивність і прозорість розподілу бюджетних коштів;
- оптимізація елементів прямої і непрямой державної підтримки;
- оперативність змін заходів державної підтримки при зміні економічної ситуації;
- своєчасне і повне доведення виділених коштів державної підтримки безпосередньо до виробника сільськогосподарської продукції.

Система державної підтримки передбачає заходи прямого і непрямго фінансового впливу на інноваційно-технологічний розвиток тваринництва. Аналізуючи заходи існуючого фінансового забезпечення розвитку тваринництва, можна зробити висновок про те, що їх реалізація здійснюється в двох основних напрямках: для вирішення короткострокових завдань, що впливають з виробничої діяльності підприємств і пов'язаних в основному з дотуванням витрат виробництва, та вирішення довгострокових завдань з інноваційного розвитку підприємств і підвищення їх рентабельності і конкурентоспроможності.

У зв'язку з цим, кошти державної підтримки, що виділятимуться для розвитку молочного скотарства, необхідно скоригувати в бік підвищення фінансового забезпечення основних напрямів підвищення продуктивності корів і відгодівлі бичків. Це дасть можливість збільшити валове виробництво молочної і м'ясної продукції. Відповідно, фінансове забезпечення розвитку скотарства на найближчу перспективу має бути скероване на збільшення високопродуктивного маточного поголів'я корів молочного і м'ясного напрямку з метою підвищення валового виробництва молока і яловичини.

Слід також зазначити, що дія фінансового механізму на мікро- і макрорівнях здійснюється в двох напрямках:

- фінансове забезпечення, яке охоплює всю сукупність методів, важелів та інструментів забезпечення підприємств і держави фінансовими ресурсами для вирішення поставлених завдань;
- фінансове регулювання, яке включає методику та необхідний інструментарій впливу державних органів і керівництва підприємства на соціально-економічні процеси.

Вся сукупність фінансових методів, інструментів і важелів на рівні підприємства повинна забезпечувати акумуляцію фінансових ресурсів (власних і позикових) для фінансування розширеного відтворення і підвищення ефективності діяльності самого підприємства. Елементи державного фінансового механізму покликані акумулювати фінансові ресурси в бюджетах різних рівнів і в позабюджетних фондах для створення необхідної інфраструктури розвитку аграрної сфери, а також фінансової підтримки товаровиробників через пільгове бюджетне кредитування, здешевлення банківських кредитів і страхових продуктів, а також надання прямої фінансової допомоги. Стратегія розвитку фінансового забезпечення аграрної сфери відображена на рис. 1.

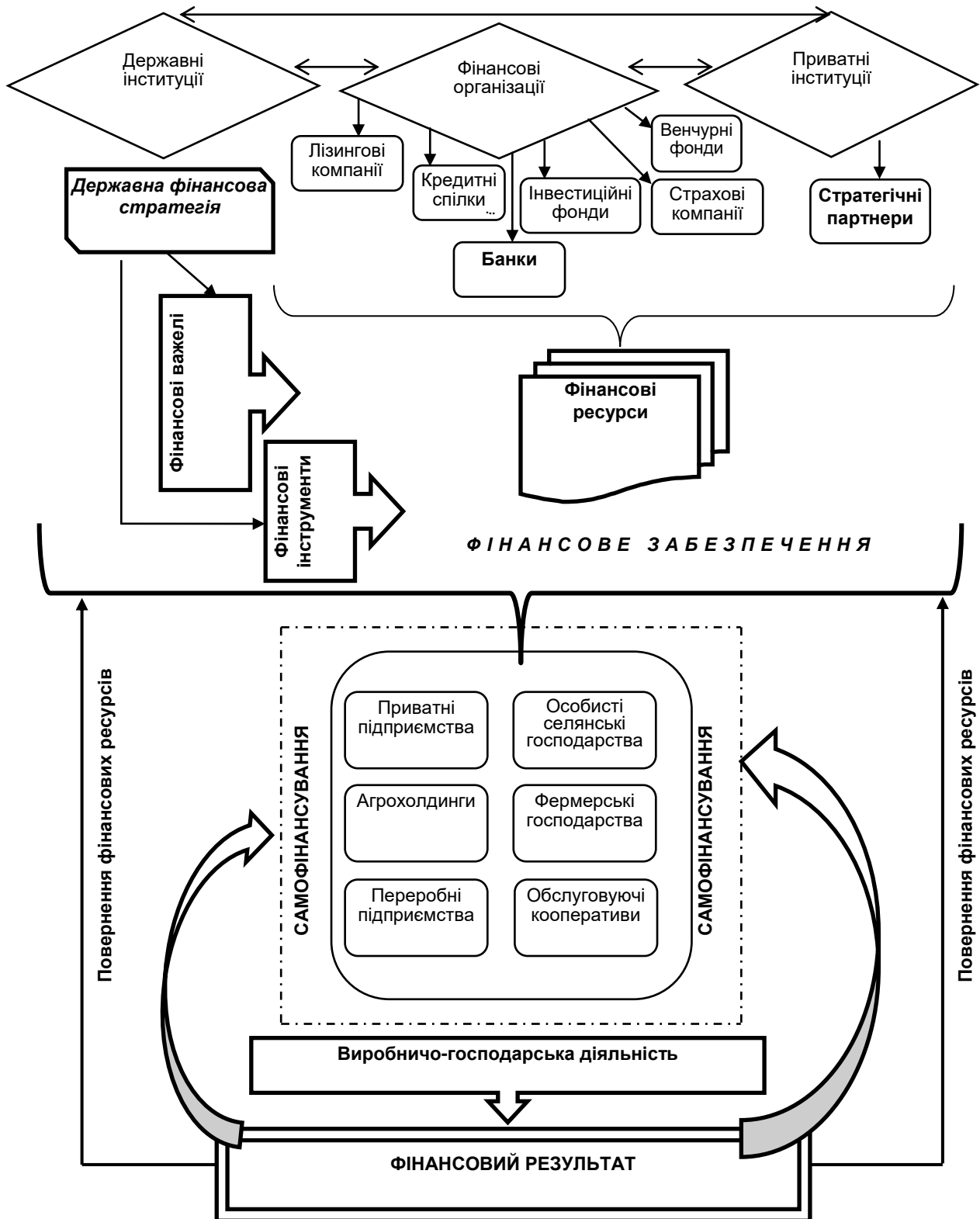

Рис. 1. Стратегія розвитку фінансового забезпечення аграрної сфери

Джерело: авторська розробка

Механізм державної підтримки сільськогосподарських товаровиробників, повинен поєднувати в собі різні форми забезпечення: пряму (субсидування); непряму (пільгове оподаткування); опосередковану (не пов'язану безпосередньо з аграрним виробництвом). Узгоджене поєднання цих форм підтримки додасть механізму додаткову стійкість і ефективність. При певних умовах їх взаємодія може викликати і синергетичний ефект. Дія фінансового механізму може бути результативною лише при поєднанні цілеспрямованого взаємовпливу всіх

його елементів на процес відтворення в аграрній сфері. Для цього сучасний фінансовий механізм як державний, так і на рівні підприємства, повинен відповідати наступним вимогам:

- організація дії фінансового механізму на забезпечення інтересів усіх суб'єктів фінансових відносин, в тому числі держави і суб'єктів господарювання;
- своєчасність реакції елементів фінансового механізму вищого рівня на зміни, що відбуваються під впливом елементів більш низького рівня;
- спрямованість всіх елементів фінансового механізму на процес відтворення з метою отримання запланованого обсягу фінансових ресурсів, необхідних для забезпечення соціально-економічного розвитку в галузі;
- вектор кожного елемента фінансового механізму на виконання властивих йому функцій;
- зворотний зв'язок елементів фінансового механізму різних рівнів.

Висновки з проведеного дослідження. Розвиток форм фінансових відносин в аграрній сфері передбачає ускладнення структури і дії фінансового механізму, тому перед державою і підприємствами стоїть завдання створення такого механізму, який б знижував ризик виникнення проблем в регулюванні галузі на макро- і мікрорівнях. Формуючи сучасний і ефективний внутрішній фінансовий механізм, суб'єкти господарювання аграрного бізнесу повинні забезпечити найбільш повну його відповідність вимогам фінансової політики держави, що є гарантією для реалізації поставлених цілей і завдань розвитку аграрної сфери. У свою чергу, фінансовий механізм, що формується державою, також повинен постійно коректуватися для найбільш повної гармонізації елементів фінансового механізму з інтересами держави, суб'єктів господарювання та населення.

Фінансове забезпечення діяльності підприємств аграрної сфери зумовлюється новим форматом відносин між органами державної влади та аграрним бізнесом і вимагає здійснення комплексу заходів, спрямованого на підвищення ефективності та якості управління державними і галузевими фінансами. Це передбачає впровадження принципів бюджетування, орієнтованого на результат, посилення ролі і значення середньострокового фінансового планування; перехід до нових механізмів і форм надання державних послуг, оплачуваних за рахунок бюджетних коштів; посилення відповідальності обласних управлінь агропромислового розвитку за виконання делегованих повноважень, в тому числі за допомогою розвитку системи моніторингу і контролю щодо реалізації переданих повноважень; вдосконалення механізмів розподілу фінансової допомоги підприємствам аграрної сфери шляхом формування принципів і умов її надання; підвищення якості та прозорості управління галузевими фінансами, включаючи: посилення контролю за ефективністю управлінських процесів на основі моніторингу та аналіз показників діяльності кожного підприємства котрому виділені кошти.

Література

1. Алексеев Л. М., Ціжма О. А. Фінансове забезпечення аграрного сектора у контексті просторового розвитку економіки. *Економічний простір*. 2019. Вип. 149. С. 107-120.
2. Гудзь О. Є. Фінансові ресурси сільськогосподарських підприємств : монографія. Київ : ННЦ ІАЕ, 2007. 578 с.
3. Дем'янишин В. Теоретичні підходи до сутності фінансових ресурсів суспільства. *Формування ринкової економіки в Україні*. 2013. Вип. 29. Ч. 1. С. 141-152.
4. Збарський В. К. Особливості та проблеми кредитування аграрного сектору економіки України. *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки)*. 2014. № 3(27). С. 155-160.
5. Клапків Ю. М. Ринок страхових послуг: концептуальні засади, технічні інновації та перспективи розвитку : монографія. Тернопіль : ТНЕУ, 2020. 568 с.
6. Putsenteilo P., Klapkiv Y., Vovk V. Adaptation processes of the agrarian sector for realization of the existing potential. *Economic Sciences for Agribusiness and Rural Economy : Proceedings of the 2019 International Scientific Conference, (Warsaw, 5–7 June 2019), Warsaw : SGGW, no. 3, pp. 112–117.*
7. Левандівський О. Зарубіжний досвід підвищення інвестиційної активності сільськогосподарських підприємств. *Агросвіт*. 2019. № 9. С. 10-16.
8. Лупенко Ю. О., Захарчук О. В. Інвестиційне забезпечення інноваційного розвитку сільського господарства України. *Економіка АПК*. 2018. № 11. С. 9-18.
9. Стецюк П. А. Концептуальні основи формування системи управління фінансовими ресурсами сільськогосподарських підприємств. *Вісник Сумського національного аграрного університету*. 2008. № 1. С. 11-19.
10. Танклевська Н. С., Кальченко М. М. Основи залучення фінансових ресурсів аграрними підприємствами. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія : Економіка, аграрний менеджмент, бізнес*. 2014. Вип. 200(3). С. 268-273.

References

1. Alekseienco, L.M. and Tsizhma, O.A. (2019), "Financial support of the agricultural sector in the context of spatial development of the economy", *Ekonomichnyi prostir*, Iss. 149, pp. 107-120.
2. Hudz, O.Ye. (2007), *Finansovi resursy silskohospodarskykh pidpriemstv* [Financial resources of agricultural enterprises], NNTs "IAE", Kyiv, Ukraine, 578 p.
3. Demianyshyn, V. (2013), "Theoretical approaches to the essence of financial resources of society", *Formuvannia rynkovoï ekonomiky v Ukraini*, Iss. 29. Part 1, pp. 141-152.
4. Zbarskyi, V.K. (2014), "Peculiarities and problems of crediting of agrarian sector of economy of Ukraine", *Zbirnyk naukovykh prats Tavriiskoho derzhavnogo ahrotekhnolohichnoho universytetu*, no. 3(27), pp. 155-160.
5. Klapkiv, Yu.M. (2020), *Rynok strakhovykh posluh: kontseptualni zasady, tekhnichni innovatsii ta perspektyvy rozvytku* [The market of insurance services: conceptual principles, technical innovations and prospects of development], TNEU, Ternopil, 568 p.
6. Putsenteilo P., Klapkiv Y. and Vovk V. (2019), "Adaptation processes of the agrarian sector for realization of the existing potential". *Economic Sciences for Agribusiness and Rural Economy*. Proceedings of the 2019 International Scientific Conference, (Warsaw, 5–7 June 2019), SGGW, Warsaw, no. 3, pp. 112–117.
7. Levandivskyi, O. (2019), "Foreign experience of increasing investment activity of agricultural enterprises", *Ahrosvit*, no. 9, pp. 10-16.
8. Lupenko, Yu.O., Zakharchuk, O.V. (2018), "Investment support of innovative development of agriculture of Ukraine", *Ekonomika APK*, no. 11, pp. 9-18.
9. Stetsiuk, P.A. (2008), "Conceptual bases of formation of system of management of financial resources of agricultural enterprises", *Visnyk Sumskoho natsionalnoho ahrarynoho universytetu*, no. 1, pp. 11-19.
10. Tanklevska, N.S. and Kalchenko, M. M. (2014), "Scientific Bulletin of the National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine", *Naukovyi visnyk Natsionalnoho universytetu bioresursiv i pryrodokorystuvannia Ukrainy*, Iss. 200 (3), pp. 268-273.